

Täysistunto

Torstai 4.6.2026 klo 16.01—19.27

11. Lakialoite laeiksi perusopetuslain 31 §:n ja varhaiskasvatuslain 11 §:n muuttamisesta Lakialoite LA 6/2026 vp Tiina Elo vihr ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan käytännön mukaan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Edustaja Elo, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.16 **Tiina Elo vihr** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Terveyttä edistävän ravitsemuksen vahvistaminen on yksi vaikuttavimmista keinoista parantaa koko väestön toimintakykyä, ehkäistä kansansairauksia ja hillitä sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksia. Tämä keino kannattaa hyödyntää maksimaalisesti, ja avainasemassa tässä on joukkoruokailu. Laaja joukko terveys- ja ruoka-alan toimijoita onkin nostanut esiin tarpeen edistää kansanterveyttä joukkoruokailun avulla. Ja kun puhutaan lasten ja nuorten hyvinvoinnista, on varhaiskasvatuksessa ja kouluissa tarjottavalla ruualla suuri merkitys. Suomalainen kouluruokailu on maailmanlaajuisesti ainutlaatuinen sosiaalinen innovaatio, josta kannattaa pitää kiinni ja jota kannattaa kehittää tämän päivän ja tulevaisuuden tarpeisiin. Terveyttä edistävä, säännöllinen ja monipuolinen syöminen on tärkeää kasvavalle lapselle ja nuorelle. Se tukee oppimista, hyvinvointia ja tasa-arvoa.

Kouluruoka ja sen laatu ovat herättäneet paljon keskustelua julkisuudessa. Ruoka-alan ammattilaiset tekevät valtavasti työtä ja hyvää kehittämistyötä reseptien kehittämiseksi yhdessä lasten ja nuorten kanssa, jotta ruoka maistuisi. Tärkeää on myös totutella erilaisiin makuihin ja monipuolisiin ruokiin.

Kansalliset ravitsemussuositukset ovat keskeinen lähtökohta terveellisten aterioiden koostamiseen. Siksi tein tämän lakialoitteen, jossa esitän, että velvollisuus noudattaa kansallisia ravitsemussuosituksia kirjattaisiin perusopetuslakiin ja varhaiskasvatuslakiin. Suomen kansalliset ravitsemussuositukset päivitettiin vuonna 2024, ja ne perustuvat laadukkaaseen tieteelliseen tutkimukseen ja johdonmukaiseen tutkimusnäyttöön. Ravitsemussuositukset on tarkoitettu hyödynnettäviksi terveydenhuollossa, ruokapalveluiden ateria suunnittelussa, elintarvikkeiden tuotekehityksessä, viestinnässä sekä ravitsemusopetuksessa ja kasvatuksessa. Suositukset pohjaavat kesällä 2023 julkaistuihin pohjoismaisiin ravitsemussuosituksiin, joita laadittaessa käytiin läpi uusin tutkimusnäyttö ravinnon ja terveyden välisestä yhteydestä sekä ruuantuotannon ja kulutuksen ympäristövaikutuksista. Suosituksissa on huomioitu myös ajankohtaiset tiedot suomalaisten aikuisten ja lasten ruu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2026 vp

ankäytöstä ja ravintoaineiden saannista. Suositelluissa ruokavalioissa yhdistyvät monipuolisuus, tasapainoisuus, nautittavuus ja kohtuus.

Suosituksissa tunnustetaan, että suomalaisten ruokatottumukset ovat parantuneet viime vuosikymmeninä, mutta haasteena on edelleen liian suuri suolan ja tyydyttyneen rasvan sekä pieni kuidun saanti. Kasvipainotteisempi ruokavalio eli täysjyväviljan, kasvien, marjojen, hedelmien ja palkokasvien osuuden lisääminen ruokavaliossa edistäisi ihmisen ja ympäristön hyvinvointia. Lisäksi ruokavaliossa tulisi suosia tyydyttymättömän rasvan lähteitä, kuten kasviöljyjä, kalaa ja pähkinöitä, sekä rajoittaa suolan käyttöä.

Uusissa kotimaisissa ravitsemussuosituksissa huomioidaan ensimmäistä kertaa terveyden ohella laajasti myös ympäristön hyvinvointi. Ne ohjaavat kohti kasvipainotteisempia ruokavalioita ennen kaikkea terveys- mutta myös ympäristösyistä. Siksi ne ovat erinomainen väline planetaarisen terveyden edistämiseen, ihmisen ja luonnon toisiaan tukevan hyvinvoinnin ja terveyden vahvistamiseen.

Arvoisa puhemies! Ruuantuotanto aiheuttaa maailmanlaajuisesti noin neljänneksen kasvihuonekaasupäästöistä. Erityisen kuormittavaa ympäristölle on eläinperäinen ruuantuotanto. 2020-luvun alussa suomalaisen kuluttajan ilmastovaikutuksista noin viidennes syntyi ruuan kulutuksesta. Suurin osa keskimääräisen ruokavalion päästöistä aiheutui eläinperäisistä tuotteista, noin 65 prosenttia, erityisesti naudanlihasta ja maitovalmisteista. Maatalouden päästöistä taas 87 prosenttia aiheutuu kotieläintuotannosta ja vain 13 prosenttia kasviperäisestä tuotannosta.

Ruuan ympäristö- ja ilmastovaikutusten merkittävä vähentäminen edellyttää muutoksia niin ruokavalioissa kuin maatalous- ja elintarviketuotannossa. Negatiivisia ympäristö- ja ilmastovaikutuksia voidaan pienentää siirtymällä kasvipainotteisempaan ruokavalioon. Kansallisten ravitsemussuosituksen mukaisilla ruokavalinnoilla voidaan vähentää ruokavalion ilmastovaikutuksia yli kolmanneksella.

Kasvipohjaisen ruuan lisääminen kansallisten ravitsemussuosituksen mukaisesti perusopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa tuottaa hyvin todennäköisesti myös säästöjä. Greenpeacen julkaisema Kasvisruoka kannattaa -selvitys vuodelta 2025 osoitti, kuinka lihatuotteiden käytön puolittaminen ja niiden korvaaminen kasvipohjaisilla vaihtoehdoilla uusia kansallisia ravitsemussuosituksia mukaillen toisi kunnille merkittäviä säästöjä.

Suomessa myös kansalaiset tuntevat suositukset melko hyvin. Suositukset ovat vaikuttaneet kuluttajakäyttäytymiseen, ja vuonna 2025 esimerkiksi säilykepalkokasveja myytiin 14 prosenttia edellisvuotta enemmän. Tämä on perinteiselle ja vakiintuneelle tuoteryhmälle ihan huomattava hyppäys.

Arvoisa puhemies! Kansallisten ravitsemussuosituksen mukainen koulu- ja päiväkotiruoka on kansanterveysteko. Selkeyden ja vaikuttavuuden parantamiseksi tämä asia kannattaa kirjata lakiin. Toivonkin tälle lakialoitteelleni eduskunnassa tukea.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset lakialoitteen esittelystä. Muita puheenvuoroja ei ole, eli keskustelu on päättynyt.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.